

Upravništvo. Ljubljana, Knačjeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja

Ponedeljska izdaja

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Jutro“ iz-
vsa ponedeljek jutro. — Na
roba se posebej in velja po po-
prejmanju Din 4., po raznaš-
cih dostavljeno Din 5. mesečno

Uredništvo:

Ljubljana: Knačjeva ulica 6. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi p-
tarifu

Svetovni rekordi na naših tleh

Na nedeljskih tekmah v Planici so bili dosedanja svetovni rekordi v smuških sko-
kih večkrat pokošeni — Najbolje sta skočila norveška brata Birger Ruud na 92 m
in Sigmund Ruud na 95 m — Mladi Bohinjec Novšak je postavil nov jugoslovanski
rekord — Nad 4000 gledalcev — Trije posebni vlaki

Planica, 25. marca.

Teško je pričakovala Planica letošnji
cvetno nedeljo. Priprave zadnjih dveh dni
so kazale na dogodek, kakršnih jugosloven-
sko smučarstvo še ni doživelo na svojih
komaj dobro krščenih belih poljanah. Na
pobudo SK Ilirije, ki je prevzela to ogrom-
no in z nemalim rizikom združeno prire-
ditve v svojo režijo, se je zbrala v njenem
lepem domu v Planici devetčlanska ekipa
slovitih norveških skakalcev z obema bra-
toma Ruudoma in tričlanska avstrijska
ekipa. Temu močnemu zastopstvu iz ino-
zemstva se je hotela postaviti ob stran
tudi naša skakalna elita, toda ta se je v
teku dogodkov zredčila na bora dva ude-
leženca, ki sta rešila čast našega skakal-
nega sporta. Ostale je spremljala smola
v treningih, nekateri pa so pač ostali med
publiko, ker ta stvar — kadar je treba iti
na start na takšno skakalnico, kakršna je
Ilirijanska v Planici, in s takimi tekmi,
kakršni so se zbrali danes — res ni tako
enostavna.

Ugodno vreme

Najbolj v skrb za današnjo prireditev
smo bili zaradi vremena. Ves teden so pri-
reditelji in z njimi vsa velika smučarska
armada drhteli zaradi te zadeve in morda
še dolgo ni bilo toliko zanimanja za topla-
mer in barometer v rateškem kotu kakor
pred današnjo tekmo. Vesti so bile sicer
večinoma ugodne in tudi sobotne perspek-
tive na terenu niso dajale povoda za bo-
jaz. Ponoči pa vendar ni hotelo biti prav
jasno in tako prav za prav do zadnjega
ni bilo sigurno, kaj so za danes namenili

Sigmund Gutormsen se pripravlja za polet

nebeški vremenarji. Jutro je bilo skoraj
jasno in malo pozneje je tudi še posijalo
toplo pomladansko sonce. Pogled tja pod
Jalovec je nudil zadovoljivo sliko, toda
vendar so se ponekod kopile meglice, ki
so se vzbujale bojazni. Ob prihodu obeh
ljubljanških posebnih vlakov je sonce spet
izginilo, toda pozneje, ko so se množice
razgubile tja okoli doma in skakalnice,
je spet našlo pot med oblaki in veselo sijalo
obe dve uri med prireditvijo na razgiranu
publiko. Z vremenom so bili torej prire-
ditelji in gledalci lahko zadovoljni.

Nad 4000 gledalcev

Po uspešni reklamni in navdušujoči po-
kusnih skokih v petek in soboto se je
moglo računati, da bo obisk prireditve pre-
segel vse dosedanje. Vendar so računi v
soboto kazali še prav neugodno. Odločilna
pa je bila okoliščina, da je bilo davi od
vseh strani dovolj priložnosti za udobno
in hitro vžeto s Planico. In tako je velik
del občinstva prispeel gori v naš najsever-
nejši kot samo za en dan v teku dopol-
dneva je že redni jutranji vlak z Jeseni-
ce pripejal nekaj sto gledalcev iz gornjega
goranjstva, nato pa je po polurnem
presledku udarila proti Slatni armada dveh
ljubljanških posebnih vlakov, ki sta sle-
dila nad 1300 ljudi. Za temi vlaki je sle-
dila še posebni vlak iz Zagreba s 500 po-
tniki in ojačeni redni dopoldanski vlak iz
Ljubljane. Če računamo še množico ljudi,
ki je bivala v Planici že pred nedeljo in
vso daljino in široko okolico, ki tudi ni opu-
stila priložnosti, da bi videla skakati Nor-
vežane, ni pretirano, če sodimo, da je da-
našnji prireditvi prisostvovalo precej nad
4000 gledalcev. Vsa ta množica je kmalu
po 11. v velikem polkrogu obdala iztek
skakalnice, nekaj sto gledalcev si je izbra-
lo mesta na obeh straneh vzdolž strmine,
najbolj pozorni pa so se vgnezdili na vit-
kih bukavah ob strmini ter si s teh impro-
viziranih zračnih tribun podvojili užitek
nad drzno umetnostjo norveških stičev.

Ena najboljših ska- kalnic v Evropi

Skakalnica SK Ilirije, ki je imela danes
tudi na zunan svačeno obleko in so jo kra-
sile zastave sodelujočih držav (norveška,
avstrijska in jugoslovanska) na drogovi-
h ob izteku in državne trobojnice pod na-
stom, spada po svojih dimenzijah med naj-
večje skakalnice v Srednji Evropi. Nalet
meri 90 m in najvišji start je 129 m nad

ravnino. Most je 2,5 m visok in 6 m širok,
strmina je na najhujšem delu pri skokih
do 95 m nagnjena 39 stopinj, višje gori pa
se ta naklonski kot zmanjša do 31 stopinj.
Nalet je nagnjen 32 stopinj, most pa 6 sto-
pinj. Skakalec, ki skoči 60 m, pade z viš-
ine 26 m, na 70 m z višine 33 m, na 80 m

z višine 40 m, na 90 m z višine 50 m. Ska-
kalnica je v strmini široka 25 m. Norve-
žani, ki so preizkusili skoraj vse evropske
skakalnice, je ne morejo dovolj prehoviti,
tako da je zaslug projektanta inž. Bloud-
ka in graditelja stavbenika Rožmana, ki
sta postavila to napravo, še veliko večja.

Skupina norveških stičev, ki obvladajo skakalnico Evrope (od leve na desno
Sigmund Ruud, Sörensen, Birger Ruud)

Rekordi gredo

Prireditve, ki je bila sprva določena na
10.30, se je zaradi zakasnitve posebnega
vlaka iz Zagreba pričela šele ob 12. Ta za-
kasnitev je za zelo omejeno število oseb
Na njenem vrhu je poslovalo razsodišče in
to sodniki gg Gorec in Gnidovec ter inž.
Bildstein iz Avstrije. Med gosti na tribuni
smo opazili tudi našega seniorja smučar-
ja in prvega organizatorja raznih sport-
nih panog pri nas, upokojenega ministra
jalnega načelnika dr. Žižka, ki se ni mo-
gel dovolj načuditi razmahu smučarstva
še bolj pa dejstvu, da je naša zemlja do-
živela prireditev v takšnem obsegu.

Za funkcionarje in njihove sotrudnike
ter mikrofon ki je prenašal ves potek s
kratkim intervjujem novega rekorderja
Sigmunda Ruuda, je bila pripravljena ma-
la začasna tribuna, na kateri pa je bilo
prostora le za zelo omejeno število oseb.
Na njenem vrhu je poslovalo razsodišče in
to sodniki gg Gorec in Gnidovec ter inž.
Bildstein iz Avstrije. Med gosti na tribuni
smo opazili tudi našega seniorja smučar-
ja in prvega organizatorja raznih sport-
nih panog pri nas, upokojenega ministra
jalnega načelnika dr. Žižka, ki se ni mo-
gel dovolj načuditi razmahu smučarstva
še bolj pa dejstvu, da je naša zemlja do-
živela prireditev v takšnem obsegu.

Tekmovalci na startu

Na startu se je javilo 14 tekmovalcev in
sicer 9 Norvežanov, 3 Avstrijci in 2 Jugo-
slovenci. Med Norvežani so startali brata
Sigmund in Birger Ruud, oba iz Kongs-
berga, prvi večkratni zmagovalci v skokih
na Madžarskem, v Švici ter pred kratkim
tudi v Španiji, drugi po olimpijski prvak
iz Lake Placida in letošnji prvak iz Hol-
menkollna ter Sollefteae. O slednjem smo
nedavno poročali, da je bil angažiran kot
olimpijski trener nemške olimpijske vrste
za prihodnjo olimpijado, kar pa ni točno.
Dalje je startal letošnji olimpijski amate-
rski trener poljske smučarske zveze Per
Jonson, dalje letošnji gost francoske smu-
čarske zveze in graditelj nove skakalne
v Chamoni, Olaf Ulland, dalje naš stari
znanec Sigmund Gutormsen, akademski
svetovni prvak v skokih in kombinaciji, da-
lje Reider Hoff, letošnji švicarski prvak v
skokih, nato Ramon Soerensen, letošnji
zmagovalci v skokih na italijanskem drž.
prvenstvu, dalje mladi Lassen-Urdahl, ama-
terski trener avstrijske smučarske zveze in
Aldast, odlični tekač na dolge proge in
zmagovalci v stafetnem teku za švicar-
sko državno prvenstvo.

Avstrijska odprava je štela tri skakalce,
in sicer našega znanca z Bleda Gregorja
Hölla iz M-linitza, dalje Beljčana Viktor-
ja

Nadaljevanje podrobne proračunske razprave v senatu

Senat je zasedal včeraj ves dan in odobril proračune notranjega, vojnega, socialnega in prometnega ministrstva

Beograd, 25. marca. p. Senat je tudi danes ves dan do poznega večera nadaljeval podrobno razpravo o proračunu ter so bili na današnji seji odobreni proračuni notranjega, vojnega, socialnega in prometnega ministrstva. V debati sta govorila med drugimi tudi senatorja gg. dr. Fran Novak in dr. Valentin Rožić. Senator g. dr. Novak se je zavzemal za izboljšanje notranje uprave in za olajšanje dela občin, senator g. dr. Rožić pa se je zavzel za banovinske uradnike in nameščenice in zahteval, da se tudi glede pravic in ugodnosti izenačijo z državnimi, ki imajo z njimi tudi enake dolžnosti.

Notranje ministrstvo

Prvi je bil danes na dnevnem redu proračun notranjega ministrstva. Po kratkem ekspoziciji notranjega ministra g. Žike Lazića se je razvila daljša debata, v kateri je govoril najprej senator

dr. Fran Novak

V svojem govoru je ostro kritiziral notranjepolitično upravo in uradništvo tega resora ter zahteval, da se nespasotni in malomarni uradniki čimprej izločijo in nadomestijo s kvalificiranimi strokovnjaki. Uveljaviti se mora načelo, da mora vsak uradnik priti pri najnižji instanci in sme na predoviti le po svoji sposobnosti v višje instance, tako da pridejo v centralo, to je v ministrstvo, najbolj preizkušeni in najbolj kvalificirani uradniki. V svojih nadaljnjih izjavah je izrazil priznanje notranjemu ministru g. Žiki Laziću, ki kaže vedno največjo skrb za ohranitev notranjega reda in miru ter vsako stvar, ki se pojavi, likvidira brez nepotrebne nervoznosti.

Zato je tudi trdno prepričan, da bo g. minister tudi v bodoče pravilno ocenil delo vsakogar, ki se pregreši proti državi in zakonu. Posveti pa naj vso skrb raznim ilegalnim organizacijam, ki rovarijo proti naši državi iz inozemstva. Drugi del svojega govora je senator dr. Novak posvetil občinam, ki imajo v apelaciji na notranjega ministra kot vrhovnega čuvarja občinske samouprave, naj stori vse, kar more, da se delo občin olajša. Narod je pri zadnjih občinskih volitvah pokazal, da hoče aktivno sodelovati ter da odklanja vsako abstinenco, zato pa naj minister to razpoloženje ljudstva primerno upošteva in prepreči stvari, ki vzbujajo nevoljo. V tej zvezi je omenjal razne odloke, ki sredi leta izpreminjajo določbe glede občinskih proračunov, kar onemogoča vsako pametno občinsko gospodarstvo. Navodila za sestavo proračunov in druge take stvari, naj se izdajo pravočasno, da jih morejo občine pri sestavi proračuna že upoštevati, ne pa naknadno, ko postavijo vse proračune na glavo. Potrebno je, da se uvede pri vseh samoupravah, od občine pa do banovine načelo štednje, ki naj bo enotno za vse državo, toda navodila za to naj se izdajo pravočasno.

Nato so govorili še senatorji Peter Djirlić, Milan Popović, Stjepan Janković, Petar Dobrić, Djuro Kotur in dr. Oton Frangeš, ki je zahteval, naj se končno uredi tudi vprašanje cigánov, ki so narod brez kulture in brez obveznosti do države. Določijo naj se jim stalna bivališča, kar bo rešilo narod mnogih ločitev. Po govoru senatorjev Atanasija Šole in dr. Superine je odgovoril notranji minister na pripombe govornikov in med drugim izjavil, da bo upošteval zlasti predloge g. dr. Novaka glede občinskih samouprav. Po njegovem govoru je bil proračun notranjega ministrstva sprejet.

Vojno ministrstvo

Sledila je razprava o proračunu ministrstva vojske in mornarice. Ekspozicija ministra g. Stojanovića je zbornica sprejela z viharnim odobravanjem in je po izjavi senatorja Djura Koturja z aklamacijsko odobrila ta proračun.

Socialno ministrstvo

Nato je podal minister socialne politike g. Ivan Pucelj obširen ekspoziciji o proračunu svojega resora, nakar je bila dopolnjenka seja zaključena.

Na popoldanski seji so govorili senatorji gg. Josip Ailović, Peter Djirlić, Pažo Obradović in Petar Zec, nakar je zbornica proračun ministrstva socialne politike skoraj soglasno odobrila.

Prometno ministrstvo

Ob 18. se je pričela razprava o proračunu prometnega ministrstva. Prometni minister je enako, kakor v Narodni skupščini podal obširen ekspoziciji, ki je trajal nad dve uri. Nato se je razvila obširna razprava, v kateri je govorilo 12 govornikov, ki so se obširno bavili s prometno politiko in stavili razne predloge in zahteve. Med drugimi je povzel besedo tudi senator

dr. Valentin Rožić

ki je opozoril prometnega ministra na upravljenosti zahteve banovinskih službenikov glede polovične vožnje na državnih železnicah enako, kakor imajo državni nameščenici. Navedel je določbe raznih pravilnikov in zakonov ter dokazoval, da imajo banovinski službeniki enake pravice do te ugodnosti, saj imajo tudi enake dolžnosti. Seja ob uri, ko to poročamo, še traja, bo pa proračun prometnega ministrstva še nočjo odobren.

Zbor v pozni noči

Zanimivosti s skupščine naših marljivih natakarkjev

Ljubljana, 23. marca.

Medtem, ko je Ljubljana v noči na soboto spala v neskaljenem snu, so se v prostorih restavracije pri šestici sklepale važne reči. Za ob dveh ponoči je bil sklican občni zbor SONKA, kakor se pesniško lepo imenuje na kraško (Strokovna organizacija natakarkjev in hotelskih kuharjev za dravsko banovino) in na dnevnem redu je bil najvažnejša točka: pristop k Mednarodni ženevski zvezi. Natakarkji so pač edini stan pri nas, ki mu ni dano, da bi svoje najbolj pereče stanovalske zadeve obravnavali pri luči dneva. Od zore do pozne noči mora biti natakark tako rekoč na nogah in šele policijska ura, ki je toliko neprijetna veselim bratcem v krčmi in kavarni, mu prinese trohico odrešilnega prostega časa. Po štirinajstih urah trdega dela, kakor je po večini ljubljanskih kavarn odmerjen popoldanski delavnik, so se okrog poltruh jutraj pričeli zbirati mladi, vpludni črno oblačeni gospodje, ki so ves dan prinášali gostom časpise, kavo, vino na mizo, da po svoji volji sklepajo o tistem drobci usode, ki je izročena njim samim v roke. Razpoloženje je bilo napeto, razburjenje je nekajkrat prikipelo skoraj do roba. Razen članov SONKA, ki ima v svojih pravih izražih namen, »gofiti« narodno in stanovsko zavest med članstvom — program, ki ga v glavnem izpoveduje tudi ženevska zveza — je prišlo na zbor tudi več pristave socialistično usmerjene natakarske zveze.

Ob treh popoldni je predsednik g. Kramer otvoril zbor in razen številno zbrane članstva še posebej pozdravil delegata glavne uprave g. Novaka iz Beograda, zastopnika sekcije Zagreb g. Marčija in sekcije Maribor g. Pavšerja ter zastopnika »Jutras«. V širokih obrisih je nato očrtal borbe, ki jih je morala organizacija v preteklem letu izbojevati tako na zunaj, kakor v natakarskem stanu samem. Sprčo velike brezposelnosti, ki je zavoljo krize nastala v hotelski industriji, je natakarkjem dvakrat potreben strmjen nastop. Ob dejstvu, da imamo v dravski banovini kar štiri natakarske organizacije, — dve v Ljubljani, eno v Mariboru — je bilo delo za napredek te stroke doslej zelo oteženo. Zato se je veliko število naših natakarkjev odločilo, da napravi konec dosedanjim razvranim razmeram z ustanovitvijo enotne nadstrankarske organizacije, ki naj se priključi Mednarodni ženevski zvezi nameščenecv hotelskih, restavracijskih in kavarinskih obrti. — Tajnik g. Farčnik je podrobno poročal o delovanju SONKA-a, ki je bil ustanovljen v mesecu juliju lanskega leta in ki je v tem času med drugim organiziral tečaje za pouk modernih jezikov, ki pridejo v natakarski službi v prvi vrsti v poštev. Pevski odsek je razvil živahno delavnost ter je z lepim uspehom nastopil tudi v radlu. Odbor je v večjem številu primerov uspešno posredoval v vprašanih namestitve — Blagajnik gosp. Pucelj je mimo suhih računov v denarnem prometu poročal še o podporah, ki jih je društvo razdelilo brezposelnim članom ter

naglašal potrebo starostnega zavarovanja. Načelnik revizijskega odbora g. Verčnik je odboru predlagal zaupnico, člani pa je pozival, naj skrbneje poravnava svoje obveznosti do organizacije.

Potem ko je bil absolutorij izglasovan, je delegat glavne uprave g. Novak poročal o gibanju in smernicah Mednarodne ženevske zveze, ki se je osnovala pred 57. leti in se od takrat neprestano širi in raste. Danes obsega njena organizacija 14 civiliziranih držav, njena zastopstva se nahajajo po vseh kontinentih. Njeno delovanje se je s zmerom strogo držalo strokovne smeri izven vsake politike, kar je brez dvoma eden glavnih razlogov za njen lepi razmah. Govornik je še dotaknil težkaja socialnega položaja, v katerem se nahajajo nameščenici hotelske industrije pri nas. Namesto stalnih pla

Sijajen dokaz sokolskega dela v Ljubljani

Prireditve v soboto in nedeljo so uspele nad pričakovanje

Ljubljana, 25. marca.

Dvojni jubilej načelnika in častnega staroste Ljubljanskega Sokola br. dr. Viktorja Murnika je dal povod za dve res sijajni manifestaciji ljubljanskega Sokola, za prekrasen dokaz dela in napredka v naših telovadnicah.

Lepo okrašena unionska dvorana je bila v soboto zvečer popolnoma zasedena. V prvih vrstah odlični predstavniki našega javnega življenja, tako zastopnik bana prosvetne inšpekcije prof. dr. Breznik, podban dr. Pirkmajer, zastopnik divizionarja polkovnik Živanović, konzul CSR inž. Sevdik, župan dr. Dinko Puc, dvorna dama Franja Tavčarjeva, zastopnik ruskega sokolskega saveza v Jugoslaviji br. Balicar, zastopniki Saveza SKJ podstarešina br. Gangl, Jeras, načelnica Skalarjeva, ter zastopniki sokolskih žup Ljubljana, Kranj, Novo mesto, Maribor, in Zagreb. V prvi vrsti je imel svoje mesto tudi jubilar br. dr. Viktor Murnik, ki je bil deležen prišernih pozdravov.

Take akademije še ni bilo!

Telovadno akademijo, ki je obsegala 15 izbranih točk, vse delo jubilara br. dr. Murnika, so otvorili starejši bratje »Naprjemci«, ki je bil strumno in zelo skladno izveden. Že osvelili sokolski borci so bili toplo pozdravljeni od navdušenega občinstva. Nato so izvedli člani proste vaje za leto 1904, nato vaje izbranih telovadcev za leto 1904, nakar so sledile proste vaje za beograjski zlet 1930. Občinstvo se je pač lahko divilo velikemu napredku od preprostitih vaj iz leta 1904 do beograjskih zletnih vaj. Telovadci so vse vaje izvedli zelo lepo in strumno. Učinkovite so bile tudi proste vaje članic za leto 1912, nakar je ženski naraščaj skladno izvedel proste vaje članice za leto 1922 in 1930. Moška in ženska deca je nato ljubko izvedla jubilejne proste vaje članov in članic za leto 1923. Občinstvo je priredilo najmlajšim dolgoletne ovacije. Ob razkošni umetni razsvetljavi in v okusnih narodnih nošah je nato ženski naraščaj grazično izvedel telovadni ples po narodni pesmi »Po jezeru«. Vrsta članov, med katerimi so bili tudi naši mednarodni telovadci, je nato izvedla na konju na šir z ročaji več izvrstno posrečenih vaj. Krasni prehodi in kolese na konju, zlasti bratov Gregorke in Fortaja, so vzbudili navdušeno odobravanje. Člani in članice so nato izvedli učinkovita telovadna plesa: »Valček« iz opere »Faust« in »Barkarolo« iz Hoffmannovih pripovedk. Oba telovadna plesa sta bila na dostojni višini, izvedena zelo precizno in skladno. Izvrstno se je nato odrezala moška deca z marsejske, telovadnim plesom. Dokaj težka skladba je občinstvu zelo ugajala ter je bila deca deležna obilnega aplauza.

Po krašem odmoru je nato nastopila vrsta članov v okusnih belih telovadnih trikotih na drugo, ki je s svojimi vrhunskimi vajami žela gromovito pohvalo občinstva. Nekateri bratje so izvajali tako vrstolomne vaje in odskoče, da je občinstvu zastajala sapo. Člani so dalje izvedli skladno in strumno telovadni ples po Chopinu »Polonezi«, nakar je moški naraščaj brezhbično izvedel koračnico iz opere »Carmen«. Znova je zopet vžigala »Turška koračnica«, ki so jo morali člani med navdušenimi ovacijami občinstva ponoviti. Izvedba je bila vseskozi vzorna in brezhbična. Imenitno so se nato odrezali naraščajniški s preskoki čez konja vzdolž s prožno desko. Izvajali so izvrstno posrečene preskoke v dvojicah in posamezno ter bili deležni zaslužene pohvale občinstva. Odlično je uspel tudi Mendelssohnov »Scherzo«, ki so ga člani izvedli z eleganco in vso telovadno spretnostjo. Tudi to najnovejši Murnikovo delo so morali ponoviti, nakar so članice grazično zaplesale Chopinov »Valček«. Izvrstno uspele akademije so zaključili člani s telovadno kompozicijo »U boj« med ponovnimi ovacijami občinstva. Ob koncu je množica čestitala br. dr. Murniku k jubileju. Splošna sodbja vseh posetnikov pa je bila, da tako uspele telovadne akademije Ljubljana še ni doživela.

Slavje v Narodnem domu

V okusno okrašeni telovadnici Narodnega doma je bila v prijetnem nedeljskem dopoldnevu intimna in prišerna slavnost odkritja spominske plošče jubilaru br. dr. Viktorju Murniku. Velika telovadnica je bila zasedena do zadnjega kotička, ki je nestrno pričakovalo prihoda jubilara. Točno ob pol 11. je prispel v telovadnico, kjer je br. Murnik 4 desetletja vzgajal sokolsko mladino. br. dr. Murnik s soprogo in hčerko, med burnimi ovacijami Sokolskega. Pri vstopu ga je pozdravila sokolska deca z živahnimi vzklikami: Zdravo, zdravo, zdravo!...

Starosta br. Kajželj je v nagovoru pozdravil odlične goste: prosvetnega šefa dr. Breznika, zastopnika divizionarja polkovnik Živanovića, franc. konzula g. Remeranda, nar. poslanca br. Pustoslemška, mag. svetnika dr. Rupnika, predsednika zbornice za TOI br. Jelatina, br. Gangla, načelnico Skalarjevo, br. Balicaria, zastopnike Češke Obce in Soče ter sokolskih žup Kranj, Ljubljana, Novo mesto, Maribor in Zagreb in vseh ljubljanskih in okoliških sokolskih društev. Br. Kajželj je nato v kratkem in jedrnatem govoru orisal delovanje br. jubilara za Ljubljanskega Sokola, za vse jugoslovanske Sokolstvo in narod. Sledile so dolgotrajne ovacije.

V imenu telovadnih oddelkov je nato imel daljši govor društveni načelnik br. inž. Gojmir Pehani, ki je poklonil jubilaru krasno izdelano spomnico: »Br. dr. Vik-

torju Murniku! Tebi, ata, svojemu telovadnemu vzorniku ključ telovadnice Ljubljanskega Sokola Zdravo!« Sledi nad 700 podpisov sokolske dece, obojega naraščaja in članov in članic. Starosta br. Kajželj je nato prečital brzojavne in pismene pozdrave. Med njimi so brzojavke ministra br. dr. Lavoslava Hanžeka, senatorja dr. Ravniharja, načelnice ČOS s. Marije Provaznikove, staroste Ruskega Sokola Artamonova, podnačelnika SSKJ br. Sulceja in od načelnikov sokolskih žup Karlovac, Split, Bjelovar, Maribor, Veliki Bečkerek, Sušak, Rijeka itd. Po telovadnici so znova zaoirile ovacije br. dr. Murniku, nakar je spregovoril v imenu Saveza SKJ podstarosta br. Engelbert Gangl.

Govor podstaroste SKJ

Dragi brat načelnik! Življenje vihra in teče za nami v brezkončnost kakor planinska reka, ki ji je izvir visoko v gorah, a konec v sinji daljavi.

Življenje, ki je izpolnjeno s delom, pa brzi še hitreje in burneje. Tudi Sokolu, ki mu je življenje delo in gotovo v največji meri delo življenje. Seme, vsejano v zemljo, potrebuje delavcev, ki pazijo na polje, ki se brigajo za njegovo plodnost, ki ga čuvajo pred sušo in poplavami — delavcev, ki pazijo na seme, ko kali, ko buj-

no vzraste pa tja, dokler ne dozori v sad. In misel sili semenu, ki ga stvaritelj vseje v zemljo duš in src. Tudi tu je treba delavcev, čuvarjev, branilcev, voditeljev. Sokolska misel, vsajena po Tvojem in našem velikem učitelju v naša srca, v naše duše, je našla v Tvoji osebi najidealnejšega delavca, najskrbnejšega čuvarja, najvnetejšega zagovornika in najnaprednejšega voditelja.

Na živiru Sokolstva, v zlati slovanski Pragi, si pil živo vodo sokolskih idealov in vrlin. Mlad, krepak in smel si prijel za plug dela in oral ledino sokolskega polja. Obdelaval si polje naših src in duš, vodil si prve čete mlade jate Sokolov po poti napredka v zmislu svojega življenjskega gesla, ki je bilo, je in bo vedno geslo Tyršev: Naprej!

S to besedo je izkazano Tvoje delo, je začrtana Tvoja pot in označen smoter. Delal si, korakal si, vodil si svoje telovadce, držel se tega visokega in bleščetečega smotra, da si jih privedel do višine, ki so danes na njej.

Tvoja četa je postala vojska. Slovenska sokolska zveza je rasla pod Tvojo nego in je vzcvetela v grm najlepšega cvetja sokolskih vrlin. »Jugoslovanski sokolski Savez« je združil tudi ostale sokolske vojske z juga v en sam venec. »Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije« si bil prvi tehniški vodja. To je kratek prikaz Tvojeja na zunaj vidnega dela. Ni pa omenjeno naporno delo v telovadnici, niso omenjene Tvoje literarne edicije, ni omenjeno Tvoje delo državljanca.

Dragi brat! Vemo, da ne ljubiš besedi, da ti ni za hvalečnost in hvalo. Vendar pa nam veleba bratska dolžnost, da se na današnji dan, ko je minilo 60 let Tvojeja marljivega in plodnega življenja, spomnimo enega od svojih najvernejših — Tebe!

Tudi stari kmetovalec prepustja posestvo mlajšim in se umakne v zasluženo odpočitek.

Zbor rdečih križarjev

Iz vse banovine so se zbrali delegatje v Ljubljani

Dopoldne se je v mestni posvetovalnici vršila banovinska skupščina matice naših humanitarnih organizacij, Rdečega križa, ki so se je v velikem številu udeležili delegati krajevnih organizacij iz vse dravske banovine. Zborovanje sta prisostvovala tudi pomočnik bana dr. Pirkmajer in zastopnik komandanta dravske divizije poročnik Deretić.

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Za prekooceanski zračni promet

Novi hidroavion Sikorsky, določen za progo Evropa-Amerika na straffordskem letališču

Pomlad v Parizu

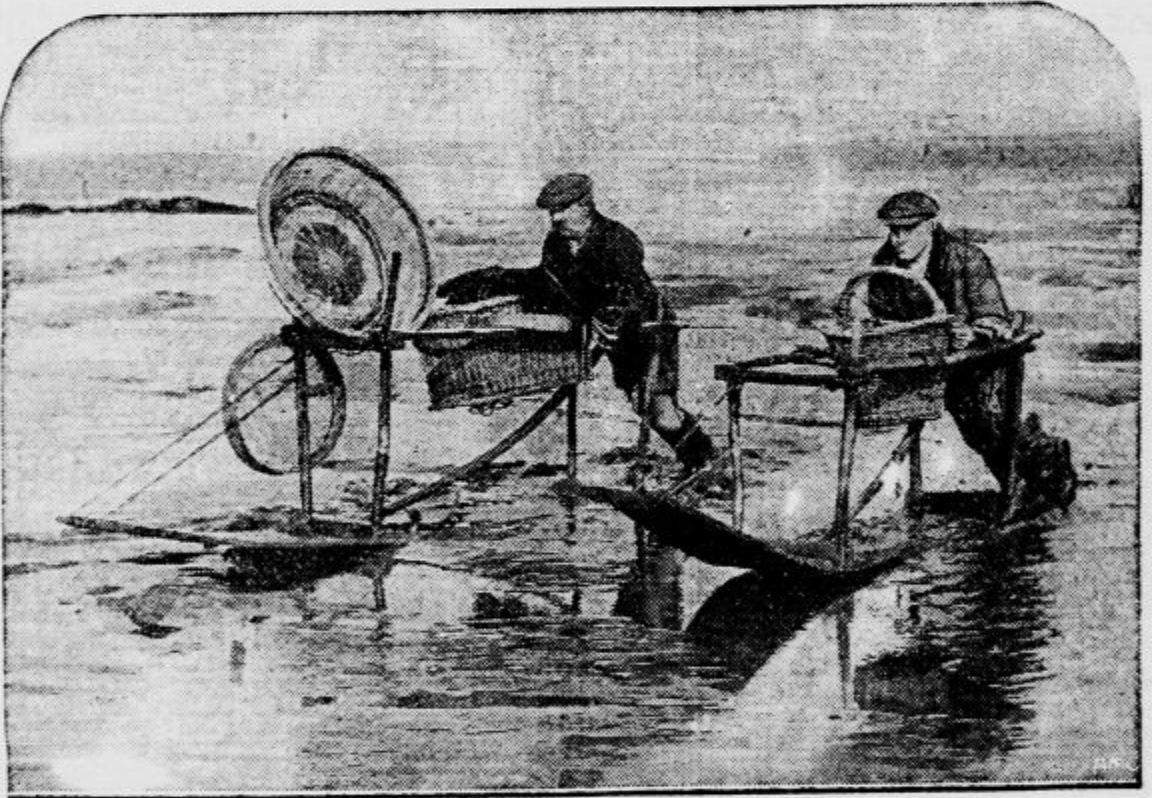

V Parizu imajo že pomlad. Na sliki vidimo mamice in otročičke z vozički, kako se sprehajajo v senci Eiffelovega stolpa.

Usmiljen berač.

Berač pozvoni, vrata se odpro in zasliši se odgovor: Denarja žal nimamo, pač vam pa lahko damo delo. — Dela vam vendar ne morem oddati, če sami nimate denarja.

Čudno prevozno sredstvo

uporabljajo ribiči, ki hočejo priti do vode, tu naslikane čudne sani, ki jih varujejo, da se ne vderejo v blatno brozgo.

Peen:

Portre v zadnji minuti

Stari Merežkovski je v svoji knjigi »Vstajenje bogov« čudovito lepo opisal ateleje mojstra Leonarda iz Vincija. Dobro se spominjam, kako mi je bilo vselej toplo pri duši, ko sem kot študent vedno znova prebiral tisto znamenito poglavje.

— nad Firence se smehljala azurno nebo, malahno zastirto z meglenimi tančicami. Ob takih dneh, ko se solnčna luč enakomerno vsipa skozi meglena sita, ko se presejane v milijone drobnih svetlobnih praškov ovija teles rahlo in nežno, da ne bi raztrgala harmonije oblik v surove kontraste luči in sence — ob takih in samo ob takih dneh portretira mojster iz Vincija. Kaj mu mar, da si ti dnevi redki! Kaj je njemu — čas? Njemu, ki pozna skrivnosti narave, njemu, ki takorekoč poslušava travo v njeni rasti? Njemu se ne mudi — in Monni Lisi tudi ne! — Danes pride — o, Monna Lisa pozna dneve, ki si jih je dolžnati, molčeče mojster izbral iz bogate lestvice vremenskih otenkov za svoj vzvišeni poklic!

Tišina vlada v kvadratičnem prostoru s prosjono platneno streho, ki ga

je mojster izpremenil v pravilčno sliko iz Tisoč in ene noči. Neslišno drsi čopič po gladkem platnu — brez besed sedi Monna Lisa v razkošnem naslonjaču. Z belo loko boža mlado srnico, ki se ji stiska k boku — genljiva slika prijateljstva človeka in živali, ki nimata pojma o burnih občnih zbiorih »Zivalice« ali ob napetih tekmah »društva prijateljev harških kanarčkov«! Od časa do časa — vse po volji zagonetnega mojstra — zažubori voda v vodometu, steklene kugle se zasujejo in nežna, komaj slišna muzika zazveni v prostoru. Za hip vztrepetajo sloka stebila eksotičnih rastlin, molčeče služabnice se zgane na pručici v kotu. Monna Lisa se nasmehne in njen pogled se potaplja v zlatih kodrih Leonarda iz Vincija...

Krasno, znamenito poglavje in prav nič se ne sramujem: kadarkoli sem ga prebral, vedno sem si zaželel, da bi bil jaz sam ta mojster iz Vincija. Seveda — uredil bi stvar še nemara malo bolje — predvsem ne bi nikdar dopustil, da bi odšla Monna Lisa s starim mojem tvoj nezdružava pustinska močvirja — umret...

O — lepe, čudovite ure, ki sem jih preživel ležeč na železni postelji s knjigo »Vstajenje bogov« v rokah! O lepe, čudovite ure, v katerih človek ni

Prince Sixtus Bourbonški

V Parizu je te dni umrl prince Sixtus Bourbonški-Parmski

Iz akvaristove torbe

O ploščati pijavki in drugo.

Glejte, res je prišla zelena pomlad! Cvetlice vsepovsod. Rumeni jezlički, vijoličasti žefrani in ostali otroci božnjice Flore nam pričajo o tam, a naše srce se pri pogledu na te krasote razširja, ker je polno neizreklih vzvišenih občutkov. Na livadah in močvirnatih travnikih pa zvone žlahtni zvončki in norice nemo, a nam vendar slišno pesem k vsajenju v prirodi, kateremu se bodo tekočega leta kmalu pridružili zvonovi cerkve na holmih in gorah naše, od Starnika s tolkimi krasotami obdarene rodne grude; zvonili bodo slavo premagovalec smrti. — Stradi Barja, med deviškimi brezami, med pomladnimi cveticami, med ključnim življenjem, praznizuje marsikateri ljubitelj prirode njeno vsajenje, daleč od hrusta sveta. V visjavah se boji sinje nebo, ki je streha njegovega božjega hrama, zidove tvorijo visoke, z belim prtom pokrite planine in zeleni hribčki, tla pa prijazne zelene loke, posejane s cveticami. V tem hramu razmišlja ljubitelj prirode, a osvobodjen vsakdanosti spoznava sebi in svet in krasote in čudeže v kraljevstvu stvarstva. Radost se mu vesi v rahločutno srce, ker se zaveda raja, ki ga obdaja.

Zlasti akvaristi, ki se ukvarjajo na prostem s potprijim opazovanjem vodne faune in flore, občutijo čisto to radost, ko odpro duri svojega srca na stečaj vsem vtiskom. Zlasti mladini je priporočati, da se zanima za akvaristovstvo, ki je veda svoje vrste, ker poleg zanimivosti, ki jih nudi, so izleti v prirodo do vrhov izvajanja tega mirnega, nenapornega, živca pomirujočega sporta najboljšo okrenilo za dušo in telo.

Ko breskamo v tem času z mrzčico po blatu, odkrijemo nič koliko belih stebel, vodnih rastlin, zelenih samo na vršičkih, ki so se že kopali v svetlobi. Tudi čimlje in polže, te zaspanke, polži, ličinke in žuželke so se že zdramili. Ko sem pred nekaj dnevi akvariral v Cornovu pri Brezovici, sem si vzel s seboj živalco, ki jo dolaj še nisem opisal, na katero pa akvaristi čisto niso. Med pijavke spada, letava se pa v glavnem in polze. Iz roda ploščatih pijavk je (Clepsine), katerih je mnogo vrst. Doli opisana je šestročna ploščata pijavka (Clepsine: sexoculata). Dolžina teh pijavk je 1 do 2 cm. Navadno tiči na dolnji strani listov vodnih rastlin. Če niso stegnjene, torej v pokretu, je njihov trup podoben bučni peški ali bučnemu semenu. Na spodnjem, bolj toplo zaščitjenem koncu je gobec, sprednji prsicek in 3 pari pikastih očes, na drugem koncu pa na zadnji prsicek. Barva je rjavo rumenkasta, z dvema podolžnima, v presledkih prekinjenima črtna progama vzdolž sredine telesa. Premika se kakor gosonca podnjača, pritrjuječa se z zadnjim prsicekom, potem priključijo zadnji prsicek sprednjemu in tako naprej. V akvariju se stegujejo po steklih ter je opazovanje silno zanimivo, zlasti ker je trup prozoren. Telo je zelo elastično in se podaljša (pri tem pa zožuje) v pokretu do 5 cm. Ko se prične na steklo, vidimo z dolnje strani ravno črvo z mnogimi kljukastimi, simetrično razporejenimi slepiči. Nailaže jo najdemo, če pogledamo spodnjo stran listov kresč, ki raste v bistrih vodah in v studenih. Na teh listih opazimo poleg ploščatih pijavk še marsikaj drugega zanimivega.

Za študij doma je seve ne denemo v ribji akvarij, ker bi se utegnili lovati bolj lenih rib, kakor je n. pr. koreselj. V steklu, kjer sam jo svojetavno gojim, mi je zaradi pomanjkanja polzev napadla ličinka kačjega pastirja in se priseda nanj. Videti jo, sem jo razdvojil. Ko se je na ličinka prelevila v kačjega pastirja, so bila krila krjavna. Kakor vse pijavke, se tudi ta, čim

se je napojila, loči od svojega hranitelja in stoji mirno na kakem listu, polž pa pozicije. Pijavka se napije kar za več mesecev, je torej pijanka svoje vrste. Jajčeca nosi samica pod trebuhom in potem tudi nabozljene mladice. Če jo vzamemo iz vode, se zvije v klobčič. Ker je ljubitelj vsake živalca zanimiva, je priporočati, da si ogleda opiceno bolj potanko. Ploščate pijavke imajo do 4 pare očes. Vidijo na krajšo razdaljo

zelo dobro, a tudi vsak potres občutijo in odhajajo z gubljanj. Politerenska steklena posoda, malo zemlje in mivke, ena valiserija, nekaj polzev in akvarij je pripravljen za sprejem te pijavke.

domačih ribic, ki so privedene na akvarij in

Sportna nedelja

Hašk in KAC v Ljubljani

Primorje je zaradi svoje slabe igre podleglo zagrebškim akademikom, Ilirija pa je slavila zmago nad za njo preslabim nasprotnikom

Včeraj sta odigrala naša dva vodilna kluba Ilirija in Primorje ob istem času nogometni tekmi, in to na dan, ko se je vršila v Planici velika škakalna tekma, ki je gotovo med našim sportnim občinstvom povzročila največje zanimanje. Naravno je, da se je moralo pričakovati, da ena ali druga tekma ne bo dobro obiskana, ker Ljubljana vendarle še ne prenese dveh istočasnih nogometnih tekem. Čutili se pa tudi ne smemo, da je tekma med ligasema Haškom in Primorjem privabila na igrišče vsaj toliko občinstva, da so se krili stroški. Na tekmi Ilirija: KAC pa ni bilo toliko gledalcev, da bi dohodki zadovoljili klubskega blagajnika. Pri vseh nasprotnikih, ki žalibog še vedno vladajo med našima vodilnima kluboma, je v interesu napredka našega sporta nujno potrebno, da se v nekaj primereh doseže sporazum. Naši klubi niso bogznan kako bogati, da bi venomer prevzajali na seboj težko velikih izgub. Pričakuje se, da se bodo te naše besede smatrale od obeh strani kot dobro misljene, ker so napisane edino v interesu klubov, torej nosilcev razvoja sporta.

Hašk : Primorje 4:1 (3:0)

V prvi letošnji »ligaske« tekmi je primorjanska enajsterica povsem zatajila. Sreča, da borba ni imela oficijskega značaja in da bo tako ta neuspeh kmalu pokril osumljenje pozabljenosti. Pri tem ne govorimo negativnega rezultata, vse bolj je bila zgovorna mizerna igra, ki je od našega »ligaske« ni nihče pričakoval, saj je bila najslabše, kar je v zadnjih mesecih predvedel svojo moč občinstvu.

Hašk pri nas vedno vleče. Tako je prišlo ob danih prilikah lepo število gledalstva na tekmo — okoli 800 — ki so imeli priliko navdušiti se za lepo — Haškovo igro!

Hašk: Grimis — Golac, Marijevič — Kovacevič, Gajer Kunst, Medarič, Horvat, Hlert, Leinert, Petrak.

Primorje: Starec — Bervar, Bertonec I — Zemljak, Jug, Boncelj — Jež, Pupo, Bertonec II, Terček, Zemljak.

Igro je otvoril Hašk in prve poteze so ga privedle pred gol, žogo je Hlert s 16 m razantno podaljšal v mrežo, malo povsem pasivnega Starca. Zoga je še nadalje v primorjanski polovici in obramba je zelo zapostavljena. Kombinacije Haškovega napada so frapantne, zoga gre točno z noge na nogo, in šele najožja obramba v startu čisti. Prvi napad P. je šel v 6. min., pa Terček zastrelja v aut. V isti minuti obrodi kombinacija Terček — Zemljak kot in nato so nekaj časa obdržali napad P. pred golom H., toda brez uspeha. Igra postaja počasi monotona in šele v 12. min. ima Hašk šanso, Petrak uide Bervarju, toda Starec uspešno posreduje. V 16. min. lepo preigra Gajer Hlerta, ki iz nekritne situacije neubranljivo plasira in H. je v vodstvu 2:0. V nadaljnjem dva kosa za P. v 23. min. prva šansa za P., toda Pepček je za pol koraka prekrake, Terček si pa iz čiste situacije ne upa streljati na gol. V 29. min. strelja Medarič krasen kot in Starec lepo bje ven izpod prečke. Takoj nato igra pred golom P., Leinert in Horvat producirata na kazenski črti virtuozno kombinacijsko igro, a Hlert potisne iz ofsajda pozicije v mrežo, 3:0!

V drugi polčas gre P. s Hassiom na mestu Bervarja in s Piskom na mestu Zemljaka. Obramba P. je odsljed nekoliko sigurnejša. Tudi uprizoril napad P. nekoliko energičnih potez na nasprotni gol. Za nekaj minut so domači v premoči. V 16. min. kombinacija po desni strani Haškovega napada, Medarič pošlje visok center pred gol, ki se od stativ odbije v mrežo, 4:0 za H. In zopet igra H. prvo violino na igrišču. V 20. min. obleži Pepček po Gajerjevem fultu in odsljed strelja na desnem krilu. S tem je napad dobera obglavljen. V 29. min. strelja z desnega krila Pepček kot, ki ga Pupo voljko prestrže, zoga obiti in sodnik da enajsetko, ki jo Pepček sigurno plasira. V 33. min. izredno težka situacija pred Haškovim golom, Pupo je začetnik in ne strelja, Jež pa opali bombo, ki jo Grimis z veliko prisotnostjo duha povisla izpod prečke v kot. Do konca borba nato popusti in ne pride do nobenih sprememb.

Črno-beli so povsem zatajili. Brez razljutih točk ni bil noben del moštva. Obramba je bila v formaciji prvega polčasa na levi strani zelo šibka, niti Bervar, niti Zemljak nista bila dorasla situaciji. Sta-

rec je nekaj časa branil prav dobro, sredi igre pa je očitoval veliko nesigurnost. Prvega zgoditka niti ni skušal ni braniti, pri četrtem je bil slabo plasiran. Bertonec ni pokazal svoje običajne sigurnosti. Šele Hasslov prihod je vnesel malo pomirjenja v nervozno ozračje obrambe. Halfi so bili samo defenzivni in še tedaj ne povsem na mestu. V glavnem nosi krivdo za mizerno igro srednja vrsta. Napad je bil od začetka do konca raztrgan. Edini mož na mestu je bil Bertonec, ki je moral igrati centerhalfa in centerforja ob enem. Po blusuri je odnehal tudi on. Niti Pupo niti Terček nista zvezi za močnejše tekme. Jež in Zemljak nista bila na krilih nobeni korifeji.

Hašk je nasprotno prav ugodno preseñil s svojo svežo igro. Ostal je še vedno pri svojem sistemu kratkih pasov. Pri tem ima v napadu zopet svojega realizatorja. O Haškovi obrambi se je govorilo, da je precej šibka. Tem slabše za domači napad, ki ni znal tega izkoristiti. Halfi so najmočnejše Haškovo orožje, predvsem Gajer, ki je dominiral na polju. Močan je v placementu, dober tehničar in ima pregled čez igro. Daje lepo uporabne žoge, in ker jih napad zna tudi držati, se igra mnogo v nasprotnikovi polovici. Stranska krila nista imela s krili težavnih nalog, pa sta se lahko tudi posvečala ofenzivni igri. Napadalni kvintet je svojevrsten. Centerfor ne vodi napada, temveč si pušči izdelati situacije, ki jih po bliskovito izkoristi. Pravi vodja je bil prav za prav Leinert. Toda zvezi ne riskirata strela! Streljal je poleg Hlerta še Medarič, ta pa manj precizno. Od kril je bil Petrak umerjši in nevarnejši.

Igra je potekala v Haškovi premoči, ker domači niso tehnično dorasli takemu nasprotniku, pokazali pa niso nobenega starta in nobene borbenosti. Rezultat mora biti za črno-bele več kot zadovoljiv. Sicer je bila igra lepa, ne toliko napeta in manj borbeno. Igralo se je v glavnem fair.

Sodil je g. Čamerlik — iz zadrege. Prezrl je Hlertove ofsajde, ki je privedel do tretjega gola moral bi tudi dati 11-metrovko Hašku zaradi fulta v kazenskem prostoru Primorja. Sicer pa je točno presojal ofsajde, zlasti Petrakove, in sodil prav dobro.

Slovani : Mars 1:1 (0:0)

V finalni borbi za zimski pokal sta partnerja remizirala. Potrebna bo nova igra. Sodil je g. Mrdjen — tudi iz zadrege.

Ilirija : KAC 7:1 (3:0)

Na svojem igrišču je belo-zeleno moštvo doseglo prav lep rezultat v borbi s Celovčani. Kljub mednarodnemu značaju igre se je nabralo na igrišču komaj 200 ljudi, ki so z zanimanjem sledili razvoju dogodkov in pozdravili uspeh domačega moštva.

Ilirija: Rožič — Unterreiter, Berglez — Bogme, Varšek, Sočan — Lah, Hörner, Svetic V., Pikič, Pfeifer.

KAC: Ugoschek I — Mandl, Perkonig — Ugoschek II, Eggenberger, Plasch — Steiner, Ugoschek III, Ritter, Egger, Lierlin.

V prvem polčasu sta si bila nasprotnika kolikor toliko enakopravna. Igra je potekala enakomerno in bila skoro ves čas popolnoma odprta. Da je Ilirija v tem delu prišla v občutno vodstvo 3:0, je pripisati individualni odločnosti posameznikov pred golom (Lah, Svetic, Pikič). V drugem delu igre pa se je položaj temeljito spremenil. Mala korektura v Ilirijanskem napadu se je prav dobro obnesla in ta del moštva povežala v organično celoto, z druge strani pa je gostom pošla energija in so popolnoma klonili. Igra je bila tedaj povsem onostranska in le dobro delo v obrambi gostov ni dalo domačinu, da bi bil izvozljal tudi razmerju moči ustrežajoč rezultat.

V moštvo belo-zelenih je ves čas dobro in sigurno delala ožja obramba. Zlasti branilca sta bila neprehodna. Na momente je bil Unterreiter zanesljivši. Vratar ni imel pravega posla. V srednji vrsti se je odražal predvsem Varšek, poleg njega je bil Bogme vsaj uspešen (dočim je Sočan zapadel večkrat v staro napako predvajanja pretiranih tehničnih trikov, kar ga je mnogokrat spravilo ob žogo. Posebno se je opazala smiselna podpora srednje vrste napadu. Napad je bil do

polč

Žena v sodobnem svetu

Po zbiranju podpisov proti redukciji žen

Na pobudo Alianse ženskih pokretov, ki se načelno bori za žensko enakopravnost, so se po vsej državi zbirali podpisni proti redukciji žen v državnih in privatnih službah. Pri tej priliki se je tisti, ki je zbiral podpise, marsikje naučil. Zlasti je presenečalo pomanjkanje vsakega načelnega stališča.

Kot uvid nas je iznenadil dopis žene državnega uradnika, ki ljuto napada poročene žene v poklicu, češ, da je 90 odstot. dobro situiranih in da jim služi njih plača kot postranski privilegij, in da od njih ne odseva ljubezen in poštovanost do bližnjega. Da je mnogo družinskih očetov s 5 do 7 otroci, ki zaslužijo mesečno komaj 500 do 700 Din, kar niti ne zadostuje, da svoje malčke do siteda vsak dan nahranijo. Da naj se žene zavedajo, da je njihov poklic materinstvo, da se naj povrnejo k ognjišču in družini. Da bi se morale vse žene, ki niso hraniteljice družin, reducirati brez izjeme in protekcije. Ona sama, avtorica tega dopisa, je zadovoljna z mesečnim dohodki 1400 Din mesečno za štiričlansko družino, kar ji sicer ne donosja prihrankov, pač pa veselje do življenja in upanje na boljšo bodočnost naše Jugoslavije.

Ta žena, ki tako pojmuje krizo in njene vzroke ter ženin položaj, ni osamljena, ampak nam izkušnja kaže, da je morebiti večina na njeni strani. To nam kaže tudi Nemčija, saj so prav žene in možje tega kova dvignili Hitlerja na prestol. Zato se ne smemo utruditi, ponavljati nekatere bistvene resnice glede teh vprašanj. Pred vsem je zmotno meniti, da so krizo povzročile žene v poklicih. To nam najbolj potrjuje enostavno dejstvo, da so bile v dobi gospodarske konjunkturi tudi žene v službah, pa je bilo dovolj dela za vse. Nasprotno pa so se krize pojavljale že tedaj, ko je bilo število poklicno zaposlenih žen tako majhno, da sploh niso prihajale v poštev — izvenšinski ročnih delavk. Danes pa krize ne bo še tako hitro konec, četudi pomočje vse žene čez noč na cesto, kajti kriza je bistven pojav kapitalističnega gospodarstva samega. Nalvna in nezrela je zahteva, naj gredo poročene žene zato iz služb, ker nekateri očeti sedmih otrok zaslužijo mesečno po 500 do 700 Din. Niti eden od teh očetov ne bo zaslužil niti dinarja več kot doslej, če tudi gredo vse žene iz služb! Danes podjetniki ne plačujejo sloveka po številu otrok, ampak po storjenem delu, a še tisto slabše, često pod eksistentnim minimum. Zato se je spoznanje o čenini nalogi in odgovornosti glede materinstva temu primerno spremenilo; vsaka žena, ki hoče postati mati, se mora zavedati odgovornosti napram svojemu otroku v tem smislu, da mu nudi vsaj najpotrebnejše za telo in dušo. Če za to ne zadostujejo očetovi dohodki, jih mora poplačati sama s svojim delom. Kako naj imenujemo mater, ki rodi otroka, ne da bi vedela, v kaj ga bo obklesila in s čim nahranila? Prva dolžnost vsake matere je čut odgovornosti napram lastnemu otroku. Vse drugo so fraze brez vsebine.

Dopisničarka (ali njen mož?) se ponovno zgraža nad tem, da imajo nekateri dvojne in trojne zasluge, drugi pa nimajo niti za vsakdanji kruh in sprahuje: »Zakaj se ti vprašanje ne reši od dobročutnih žen, ki delajo za javnost, v prilogi trepih oskrbovalnic naše domovine?« Da, res, bolj kot kdaj doslej je danes očita strahotna enakost razdelitve dobrin, toda protest je adresiran na napačni naslov, ker manjka spoznanje vzrokov: ta enakost je utemeljena v bistvu današnjega gospodarstva, ki sloni na dobičku in izkoriščanju. Zato je skrajno naivno vprašanje, zakaj tega zla ne odpravijo žene. Zene same ne bi morale nikakor rešiti, pa naj bi bile še tako »dobročutne«, zlasti pa ne tam, kjer v javnem življenju prav nič ne pomenijo, kjer nimajo nobene pravice do sodelovanja, kjer lahko vrše komaj kako humanitarno delo, ki je kaplja v morje današnje bede. Korenine zla je treba iskati drugod in tam napraviti smotno preobrazbo.

Kakor omenjeno, je porazno redko število tistih, ki gledajo na redukcijo žen z

načelnega vidika. Vsi presojaajo to vprašanje po posameznih primerih, individualno. A tudi tu ne gredo globlje: vse samo po zunanjem videzu, osebnosti in odnosu lastnega položaja z drugim. Jasno je, da je tudi taka presoja lahko zelo krivična, ker videz lahko vara in človek nikdar ne ve, kakšne težave ima posameznik: morda skrbi za starše, podpira sorodnike, plačuje svoje ali tudi tuje dolge. Pogled v tako, na videz dobro situirano družino nam nudi neko drugo pismo, ki smo ga tudi pri tej priliki prejeli, pismo učiteljice, žene višjega državnega uradnika, ki bi morala pri teh redukcijah gotovo priti v poštev. Kljub lepemu naslovu njenega moža je bila njena zakonska pot trnjeva prav vsled materialnih težkoč, zlasti potem, ko so prišli otroci in dolgotrajne bolezni, tako da po njeni lastni izjavi skoro ni bilo niti za vsakdanji kruh. Celih 11 let se je borila s temi težavami, predno se je odločila, da zaprosi za učiteljsko službo, da bo preživljanje družine olajšano. K sklepu pravi: »Če lahko žena kmeta, delavca, trgovca, gostilničarja prispeva s svojim delom k vzdrževanju rodbine, naj se ne krati ta pravica prav ženi takozvanega višjega državnega uradnika. Saj bo nekatera izmed njih nameravala redukcijo katastrofalno zadela.«

Zelo nas je presenetila tudi »Slovenščina« notica: »Pozor neporočene zaposlene žene! V resoluciji, sklenjeni na zborovanju 11. t. m. je neka finta (!). Izgleda, kakor da bi se nameravalo odslužiti iz drž. službe kratkoma vse žene, kar pa ni res, ampak le poročene žene.« Zato da naj se podpisujejo neporočene s primerno opazko! Tu ni mogoče drugega pripomniti kot to, da je resolucija tako jasna, da more samo skrajna omejenost v njej najti »finto«. Sestavljena je na podlagi zahteve po enakopravnosti moža in žene: »zabranjeno naj se redukcije in sistemiziranje mest po polu.« Zlastno je, da v tem najdemo ženske finte! Da se prav od strani žensk navadno ne slišijo pritožbe proti možem — večkratnim zasluzkarjem, ampak samo proti ženam, ki služijo poleg moža! Tiste, ki mislijo, da bodo prišle na mesto reduciranih poročenih žen, se pošteno motijo, kajti ta mesta so čisto gotovo namenjena možem.

Treba bi bilo vendar razumeti, da pri tej in pri enakih manifestacijah žen ne gre za posamezne skupine, da v tem primeru ni šlo izrecno samo za poročene žene, temveč za načelno borbo za žensko enakopravnost glede pravice do dela. Res je, da so za enkrat ogrožene samo poročene žene, toda govori se vobče o omejitvi števila žen v poklicih. Tudi v Nemčiji je bilo najprej rečeno, da bodo reducirane samo poročene žene, a kmalu se je pokazala čista jasna tendenca proti ženam vobče. Najprej se mora napraviti prostor možem, ženi pa komaj puste dihati. Če služita pri eni družini na pr. dve (ali tri) sestre, pušče službo samo eni in sicer tisti, ki ima niže plačo. Tisti, ki prihajajo iz Nemčije, pripovedujejo, da nimamo zlasti ženske prav nič vzroka navduševati se za Hitlerjev paradiz.

Gotovo je razumljiva zagrenjenost brezposelne intelektualke, ko gleda elegantno oblečeno pripadnico svojega stanu, ki izjavlja, da se ne boji redukcije, češ, da ima njen mož dobre zveze. Približno tak odgovor smo prejeli tudi me pri zbiranju podpisov. Taki se zveza več kot kolektivna volja tisočev. In redukcije se bodo vršile individualno. ... Po zvezi se dobi mož, po zvezi dobra služba v mestu, po zvezi bo ostala že naprej v službi. Gotovo je naša težnja pomagati, bližnji brezposelniki kot pa tej ženi, toda pri načelni borbi ni mogoče zaradi posameznih primerov vreči svojih principov v koš. Bolj na mestu je, prav tako načelno se bori proti napakam in upravi, proti protekciji ter vsakovrstni korupciji, kar smo tudi jasno povedale v resoluciji, ne da bi pri tem mislile na kakršnokoli »finto«.

Danes se bližajo za žene hudi časi. Strniti bi se morale v enotne vrste, spoznati bi morale svoj položaj do jedra, spoznati vir zla ter zavzeti v svoji borbi načelno stališče. Toda kako malo je takih! Večina se jih pridruži k skupni akciji le, če gre za njihove osebne koristi. Tako jasno kot pri tej akciji, to še ni bilo nikdar očito: »ne podpisem, nisem prizadeta, nisem poročena;

imam dobrega moža; mene to ne briga, nimam hčera; moram vprašati moža.« itd. A tudi možki se niso izkazali boljše. Žena, katere mož ni drž. uradnik, je rekla: »Mož moj je rekel, da ne smem podpisati, ker jaz itak ne pridem v poštev.«

Še nikdar se na svetu ni toliko govorilo in pisalo o solidarnosti, o socialnem čustvu in podobnih lastnostih, ki so potrebne za sožitje ljudi, a še nikdar ni bilo vsega tega tako malo kot danes. In vendar je brez tega solidarnosti vsako stremljenje po ustvaritvi boljše družbe brezuspešno.

Gospodinjje so zborovale